

Grimmige doden dans

LAURE CEILLIER / PIERRE NYDEGGER

Wie is Massimo Furlan?

Een Zwitserse theatermaker, geboren in Lausanne (1962), van Italiaanse komaf. Hij laat zich graag inspireren door zijn herinneringen aan zijn kinder- en tiener tijd. Hem interesseren niet zozeer het strikt persoonlijke en het autobiografische, maar de intensiteit van de beleving in de jonge jaren en de kracht van de collectieve herinnering. In zijn performance-achtige benadering van theater slaat hij een brug tussen variëteit en filosofie, pulp en poëzie.

Een klassieke theatermaker of helemaal niet?

Niet helemaal. Hij werkt met acteurs en dansers in het theater, maar ook daarbuiten en soms alleen. Zo heeft hij legendarische voetbalwedstrijden nagespeeld, in zijn eentje in een voetbalstadion zonder bal. België-USSR (WK 1986 in Mexico, een

meer dan wat de Engelsen zo mooi *re-enactment* noemen: het simpelweg opnieuw ensceneren van een historische gebeurtenis. Massimo Furlan is een onderzoeker en een poëet. Hij stript de gebeurtenis, ontdekt het oorspronkelijke spektakel van zijn specifieke context en zet er een ander soort spektakel voor in de plaats dat zich afspeelt in het domein van de geest waar herinneringen, anekdotes, dromen, ambities huizen. Fysiek theater dat de hersencellen flink beroert.

Is *Un jour* ook een soort re-enactment, en waarvan dan?

Het stuk begint met een vrolijk dansje van personage Patrice (*Please up the sound!*), presentator van *Speak in the Night* bij Radio Quebec, dat nou niet meteen aan een dans macabre doet denken, maar gaandeweg ontvouwt die grimmige dodendans (niemand in het ensemble ontkomt eraan) zich

Spookbeelden?

Spookje spelen doe je met witte lakens. Dat schijnt tamelijk universeel te zijn. Het kind in Massimo Furlan trekt een laken over zich heen, roept 'Whoeeaaa!' en we worden bang. Dat is het idee, maar dan op een prikkelende, intelligente manier. Meters lakens zijn in de voorstelling verwerkt. En de suggestie van zwaarte kracht die in gebreke blijft: zwevend meubilair, opstijgende mensen. Dat is niet van deze wereld, en heel mooi. De dood als grote verdwijning dus. Weg is het lichaam van de overledene en toch blijft hij/zij op mysterieuze wijze aanwezig. Sterker, de dode verschijnt telkens opnieuw en dat kan op verschillende manieren, ook zonder tussenkomst van een sjamaan of een medium. Alsof er een schimmige variant bestaat tussen zijn en niet zijn. Een poreus tussenstation.

Dat ambigue is typerend voor Furlan?

Zeker. Eerder maakte hij *You Can Speak, You Are an Animal*, dat in 2011 op het Holland Festival te zien was. Daarin ging het over de relatie tussen mens en dier en de dunne scheidslijn tussen natuur en beschaving.

Wat is de oorsprong van *Un jour*?

Een ontmoeting tussen Furlan en actrice Jane Birkin een paar jaar geleden in Avignon leidde tot de ontdekking dat er niet alleen sprake was van wederzijdse sympathie maar ook van een gedeelde fascinatie voor de dood, de rouwcultuur, de omgang met de dode geliefde (die soms juist intensiever wordt dan bij leven), en met name de schemerzone tussen hier en het hiernamaals. Is dood-levend wel zo zwart-wit? Zij voerden ellenlange gesprekken met elkaar en met antropologen, historici en filosofen en kwamen tot de slotsom dat *Un jour* een verkenning en aaneenrijging moest worden van verschillende manieren van 'zijn'. De acteurs schakelen continu van leven naar dood, van trance naar bezetenheid, van personage naar acteur terwijl gaandeweg het 'register' waarvan ze zich bedienen ook meeverandert, van tragedie naar cabaret en van pure esthetiek naar theoretische abstractie.

Doet Jane Birkin zelf ook mee?

Dat was wel de bedoeling, maar haar dochter Kate Barry, een bekende fotograaf, overleed in december 2013 na een val uit het raam van haar appartement in Parijs. Waarschijnlijk pleegde ze zelfmoord. Birkin heeft daarna geprobeerd de repetities te hervatten, maar moest uiteindelijk de opdracht teruggeven. *Un jour* ging in 2014 in première in Lausanne.

> Frascati

Un jour
WOENSDAG 17 JUNI EN DONDERDAG 18 JUNI,
20.30 UUR

'Lange beelden', krachtige en associatieve taferelen, waarin de iconografie van de dood herkenbaar aanwezig is, compleet met spookbeelden.

Un jour van Massimo Furlan in acht vragen.

DOOR NICOLINE BAARTMAN

legendarische 4-3 voor de Belgen) in het stadion van Standard Luik. Of Oostenrijk-West-Duitsland (WK 1978 in Argentinië, Oostenrijk klopte de Duitsers) in het Gerhard Hanappi Stadion in Wenen. En alle deelnemers van het Eurovisie Songfestival 1973 heeft hij ook eens in een voorstelling voor zijn rekening genomen.

Dan is *Un jour*, waarmee hij nu naar het Holland Festival komt, heel wat anders?

Ja en nee. Van voetbal naar het schemergebied tussen dood en leven, het onderwerp van *Un jour*, is inderdaad een grote stap. Maar zo'n solowedstrijd is

wel degelijk in alle heftigheid. *Un jour* verwijst niet naar een concrete gebeurtenis. Het is een theateraardig vormgegeven onderzoek: enerzijds naar de omgang met de dood en de doden door de tijd heen en in verschillende culturen, anderzijds naar de wisselwerking tussen die twee groepen, de levenden en de doden, die elkaar maar niet met rust (willen) laten. Geen 'heropvoering' dus, wel een aaneenschakeling van ensceneringen, 'lange beelden' noemt Furlan die aan de film en installatiekunst ontleende krachtige en associatieve taferelen, waarin de iconografie van de dood herkenbaar aanwezig is, compleet met spookbeelden.

Massimo Furlan

PIERRE NYDEGGER